

Groei document Juridisch kader intocht Sinterklaas

Het juridisch kader
en de relevante
wetgeving

E

Kies op dropdown om status te kiezen

Versie 1.0

Versie datum 26 augustus 2019

Rubricering

Toelichting voor gebruik van rubricering

Deze code is verplicht voor ICT documenten

Het actuele document is van 2015 en staat op intranet. Met de zoekfunctie onder 'rubriceringsregeling Politie 2015'.

[REDACTED]

G

Deze informatie is naar eigen inzicht te verwijderen.

Documentinformatie

Versiegeschiedenis

Versie	Versie datum	Samenvatting van de aanpassing	Gemarkeerde wijzigingen
1.0	26-08-2019	Voor akkoord naar AC's eenheid Oost-Nederland	

Distributie

Versie	Verzend datum	Naam	Afdeling / Functie

Review commentaar

Versie	Wanneer	Wie	Functie

© Politie, all rights reserved.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, op geautomatiseerde wijze opgeslagen of openbaar gemaakt in enige vorm of op enigerlei wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de Politie.

Inhoudsopgave

1. Inleiding	5
2. Relevante wetgeving	6
3. Relevante artikelen Gemeentewet (noodmaatregelen)	7
4. Relevante artikelen Wetboek van Strafrecht	10
5. Relevante artikelen met betrekking tot drones	13
6. Relevante artikelen Wet Openbare Manifestaties	14
7. Demonstraties in de zin van de Wom	15
7.1. Voorschriften of beperkingen aan de demonstratie bij aangemelde demonstraties	15
7.2. Aanwijzingen tijdens demonstratie bij aangemelde demonstraties	15
7.2.1. Het verbieden en beëindigen van aangemelde demonstraties	16
7.2.2. Mogelijkheden bij niet-aangemelde demonstraties	16
7.2.3. Strafbaarstelling	16
7.2.4. Inzet lichte bevelsbevoegdheid en noodbevel bij demonstraties	17
7.2.5. Demonstratieverbod bij noodverordening	17
8. Voorschriften die aan demonstraties worden gesteld	18
9. Eenmansprotesten	19

1. Inleiding

Het juridisch kader beschrijft de wetsartikelen die relevant zijn bij de intocht van Sinterklaas.

Er is gebruik gemaakt van de verschillende stukken die in 2018 Zaanstad en 2019 in Apeldoorn zijn gemaakt. Ten aanzien van de demonstraties wordt daarnaast verwezen naar de boekwerken: 'Demonstreren bij kans heilig' en 'Demonstreren een schurend grondrecht'.

Overigens gaat het hier om een groeidocument dat naar behoefte kan worden aangevuld.

2. Relevante wetgeving

Inleiding

Bij de voorbereiding en uitvoering van een evenement als de intocht Sinterklaas hebben we te maken met diverse onderdelen die samen het juridisch kader vormen.

In dit geval hebben we te maken met

- Huisregels organisator op evenementen terrein
- APV van de betreffende gemeente
- Relevante artikelen gemeentewet
- Wetboek van Strafrecht
- Aanwijzingen en voorschriften Wet Openbare Manifestaties (WOM)
- Artikelen met betrekking tot drones

De Algemene Plaatselijke Verordening (APV)

Het is belangrijk kennis te nemen van de relevante artikelen in de Algemene Plaatselijke Verordening. Omdat deze per gemeente kan afwijken, kan in dit document niet in zijn algemeenheid een opsomming gegeven worden.

3. Relevante artikelen Gemeentewet (noodmaatregelen)

Artikel 172 Handhaving openbare orde (lichte bevelsbevoegdheid)

1. De burgemeester is belast met de handhaving van de openbare orde.
2. De burgemeester is bevoegd overtredingen van wettelijke voorschriften die betrekking hebben op de openbare orde, te beletten of te beëindigen. Hij bedient zich daarbij van de onder zijn gezag staande politie.
3. De burgemeester is bevoegd bij verstoring van de openbare orde of bij ernstige vrees voor het ontstaan daarvan, de bevelen te geven die noodzakelijk te achten zijn voor de handhaving van de openbare orde.

Artikel 172a Bevel/gedragsaanwijzing burgemeester: gebiedsverbod, groepsverbod, meldplicht

1. Onverminderd artikel 172, derde lid en hetgeen bij gemeentelijke verordening is bepaald omtrent de bevoegdheid van de burgemeester om bevelen te geven ter handhaving van de openbare orde, kan de burgemeester aan een persoon die individueel of in groepsverband de openbare orde ernstig heeft verstoord of bij groepsgewijze ernstige verstoring van de openbare orde een leidende rol heeft gehad, dan wel herhaaldelijk individueel of in groepsverband de openbare orde heeft verstoord of bij groepsgewijze verstoring van de openbare orde een leidende rol heeft gehad, bij ernstige vrees voor verdere verstoring van de openbare orde een bevel geven:
 - a. zich niet te bevinden in of in de omgeving van een of meer bepaalde objecten binnen de gemeente, dan wel in een of meer bepaalde delen van de gemeente;
 - b. zich niet in een of meer bepaalde delen van de gemeente op een voor het publiek toegankelijke plaats zonder redelijk doel met meer dan drie andere personen in groepsverband op te houden, of
 - c. zich op bepaalde tijdstippen te melden op of vanaf bepaalde plaatsen, al dan niet in een andere gemeente.
2. De burgemeester kan tevens een bevel geven aan een persoon aan wie door een private organisatie een sanctie is opgelegd, wegens gedrag dat bij de burgemeester de ernstige vrees doet ontstaan dat die persoon de openbare orde zal verstoren.
3. De burgemeester van een andere gemeente kan een burgemeester verzoeken om een persoon tevens namens hem een overeenkomstig bevel te geven, indien de burgemeester die het bevel geeft, de ernstige vrees heeft dat die persoon ook in de andere gemeente de openbare orde zal verstoren. Het verzoek bevat een aanduiding van de objecten of gebieden waar de aanwezigheid van die persoon niet gewenst is en van de tijdstippen of perioden waarvoor het bevel geldt. De burgemeester zendt een afschrift van het bevel dat hij namens een andere burgemeester heeft gegeven, aan die burgemeester.
4. Van een bevel zich te melden in een andere gemeente, wordt tijdig mededeling gedaan aan de burgemeester van die gemeente.
5. Indien de officier van justitie een persoon als bedoeld in het eerste lid een gedragsaanwijzing heeft gegeven als bedoeld in artikel 509hh, tweede lid, onderdeel a, van het Wetboek van Strafvordering, geeft de burgemeester aan deze persoon niet een bevel als bedoeld in het eerste lid, onder a of b, voor hetzelfde gebied.
6. Het bevel geldt voor:
 - a. een door de burgemeester vast te stellen periode van ten hoogste drie maanden, in welk geval het bevel ten hoogste driemaal kan worden verlengd met een door de burgemeester vast te stellen periode van telkens ten hoogste drie maanden, of
 - b. door de burgemeester vast te stellen tijdstippen of perioden, verspreid over ten hoogste negentig dagen binnen een tijdvak van ten hoogste vierentwintig maanden.
7. Op grond van nieuwe feiten of omstandigheden kan de burgemeester het bevel wijzigen ten nadele van betrokkene.
8. De burgemeester kan op aanvraag tijdelijk ontheffing verlenen van de verboden of geboden die voortvloeien uit het bevel, dan wel van een of meer onderdelen daarvan. Aan de ontheffing kunnen voorschriften worden verbonden.

9. Indien nieuwe feiten of omstandigheden daartoe aanleiding geven, wijzigt de burgemeester het bevel ten gunste van betrokkene. Het bevel wordt ingetrokken zodra het niet langer nodig is ter voorkoming van verdere verstoringen van de openbare orde

Artikel 175 Noodbevel

1. In geval van oproerige beweging, van andere ernstige wanordelijkheden of van rampen, dan wel van ernstige vrees voor het ontstaan daarvan, is de burgemeester bevoegd alle bevelen te geven die hij ter handhaving van de openbare orde of ter beperking van gevaar nodig acht. Daarbij kan van andere dan bij de Grondwet gestelde voorschriften worden afgeweken.

2. De burgemeester laat tot maatregelen van geweld niet overgaan dan na het doen van de nodige waarschuwing.

Preventief fouilleren

Indien er een veiligheidsrisico gebied is vastgesteld, bestaat er een mogelijkheid om preventief te fouilleren. Hiervoor is afstemming nodig met het OM.

Wet uitbreiding identificatieplicht

De mogelijkheid bestaat om, bij openbare manifestaties waarbij gevaar van ordeverstoring aanwezig is en bij demonstraties in geval van rellen of (dreigende) escalatie, te verzoeken het identiteitsbewijs te tonen op eerste vordering van de politieambtenaar. Het identiteitsbewijs mag in het noodbevelgebied gevorderd worden.

Wordt hieraan geen gehoor gegeven dan is er sprake van een strafbaar feit ex. Art. 447^e Sr. Heeft iemand geen identiteitsbewijs dan kan die persoon max. 6 uur worden vastgehouden om maatregelen te treffen om de identiteit te achterhalen. Aan het vereiste van gevaar van ordeverstoring (bij openbare manifestaties) of rellen of (dreigende) escalatie (bij demonstraties) moet zijn voldaan.

Er mag geen standaard onderwerping aan een identiteitscontrole plaatsvinden, het mag alleen in het kader van een redelijke taakuitoefening (redelijkerwijs noodzakelijk voor de uitvoering van de politietaken: handhaving openbare orde, strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde) zoals bedoeld in artikelen 2 en 8a Politiewet. Het is onvoldoende om in het pv aan te geven dat de bevoegdheid tot het vorderen van een identiteitsbewijs plaatsvond op grond van één van de genoemde politietaken. Tevens dienen feiten en omstandigheden te worden aangegeven op grond waarvan de opsporingsambtenaar het noodzakelijk heeft geacht de inzage van het identiteitsbewijs te vorderen.

Artikel 176 Noodverordening

1. Wanneer een omstandigheid als bedoeld in artikel 175, eerste lid, zich voordoet, kan de burgemeester algemeen verbindende voorschriften geven die ter handhaving van de openbare orde of ter beperking van gevaar nodig zijn. Daarbij kan van andere dan bij de Grondwet gestelde voorschriften worden afgeweken. Hij maakt deze voorschriften bekend op een door hem te bepalen wijze.
2. De burgemeester brengt de voorschriften zo spoedig mogelijk ter kennis van de raad, van de commissaris van de Koning en van het hoofd van het arrondissementsparket.
3. De voorschriften vervallen, indien zij niet door de raad in zijn eerstvolgende vergadering die blijkens de presentielijst door meer dan de helft van het aantal zitting hebbende leden is bezocht, worden bekrachtigd.
4. Indien de raad de voorschriften niet bekrachtigt, kan de burgemeester binnen vierentwintig uren administratief beroep instellen bij de commissaris van de Koning. Deze beslist binnen twee dagen. Gedurende de beroepstermijn en de behandeling van het administratief beroep blijven de voorschriften van kracht.
5. Hoofdstuk 6 en afdeling 7.3 van de Algemene wet bestuursrecht zijn niet van toepassing op het administratief beroep, bedoeld in het vierde lid.
6. De commissaris van de Koning kan de werking van de voorschriften opschorten zolang zij niet bekrachtigd zijn. Het opschorten stuit onmiddellijk de werking van de voorschriften.
7. Zodra een omstandigheid als bedoeld in artikel 175, eerste lid, zich niet langer voordoet, trekt de burgemeester de voorschriften in. Het tweede lid is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 176a Bestuurlijke ophouding

Deze bevoegdheid dient door de gemeenteraad bij verordening aan de BM te zijn gegeven.

1. *De burgemeester is bevoegd door hem aangewezen groepen van personen op een door hem aangegeven plaats tijdelijk te doen ophouden. De ophouding kan mede omvatten, indien nodig, het overbrengen naar die plaats.*
2. *De burgemeester oefent de bevoegdheid, bedoeld in het eerste lid, slechts uit:*
 - a. *jegens personen die door hem daartoe aangewezen specifieke onderdelen van een bevel als bedoeld in artikel 175 of van een algemeen verbindend voorschrift als bedoeld in artikel 176, groepsgewijs niet naleven, en*
 - b. *indien het ophouden noodzakelijk is ter voorkoming van voortzetting of herhaling van de niet-naleving en de naleving redelijkerwijs niet op andere geschikte wijze kan worden verzekerd.*
3. *Artikel 154a, derde tot en met veertiende lid, is van overeenkomstige toepassing.*

4. Relevante artikelen Wetboek van Strafrecht

Artikel 131 WvSr Opruiing

1. Hij die in het openbaar, mondeling of bij geschrift of afbeelding, tot enig strafbaar feit of tot gewelddadig optreden tegen het openbaar gezag opruiet, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vijf jaren of geldboete van de vierde categorie.

Artikel 137c WvSr Belediging van een groep mensen

1. Hij die zich in het openbaar, mondeling of bij geschrift of afbeelding, opzettelijk beledigend uitlaat over een groep mensen wegens hun ras, hun godsdienst of levensovertuiging, hun hetero- of homoseksuele gerichtheid of hun lichamelijke, psychische of verstandelijke handicap, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar of geldboete van de derde categorie.

2. Indien het feit wordt gepleegd door een persoon die daarvan een beroep of gewoonte maakt of door twee of meer verenigde personen wordt gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren of geldboete van de vierde categorie opgelegd.

Artikel 137d WvSr Aanzetten tot haat, discriminatie of geweld

1. Hij die in het openbaar, mondeling of bij geschrift of afbeelding, aanzet tot haat tegen of discriminatie van mensen of gewelddadig optreden tegen persoon of goed van mensen wegens hun ras, hun godsdienst of levensovertuiging, hun geslacht, hun hetero- of homoseksuele gerichtheid of hun lichamelijke, psychische of verstandelijke handicap, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar of geldboete van de derde categorie.

2. Indien het feit wordt gepleegd door een persoon die daarvan een beroep of gewoonte maakt of door twee of meer verenigde personen wordt gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren of geldboete van de vierde categorie opgelegd.

Artikel 141 WvSr Openlijke geweldpleging

1. Zij die openlijk in vereniging geweld plegen tegen personen of goederen, worden gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren en zes maanden of geldboete van de vierde categorie.

Artikel 143 WvSr Verhinderen betoging

Hij die door geweld of bedreiging met geweld een geoorloofde openbare vergadering of betoging verhindert, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste negen maanden of geldboete van de derde categorie.

Artikel 144 WvSr Verstoring betoging

Hij die door het verwekken van wanorde of het maken van gedruis een geoorloofde openbare vergadering opzettelijk stoort, of door het verwekken van wanorde een geoorloofde betoging opzettelijk stoort, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee weken of geldboete van de tweede categorie.

Artikel 157 WvSr Brandstichting

Hij die opzettelijk brand sticht, een ontploffing teweegbrengt of een overstroming veroorzaakt, wordt gestraft:

1. Met gevangenisstraf van ten hoogste twaalf jaren of geldboete van de vijfde categorie, indien daarvan gemeen gevaar voor goederen te duchten is

Artikel 184 WvSr Niet voldoen aan ambtelijk bevel of vordering

1. Hij die opzettelijk niet voldoet aan een bevel of een vordering, krachtens wettelijk voorschrift gedaan door een ambtenaar met de uitoefening van enig toezicht belast of door een ambtenaar belast met of bevoegd verklaard tot het opsporen of onderzoeken van strafbare feiten, alsmede hij die opzettelijk enige handeling, door een van die ambtenaren ondernomen ter uitvoering van enig wettelijk voorschrift, belet, belemmert of vrijdelt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste drie maanden of geldboete van de tweede categorie.

Artikel 186 WvSr Deelnemen aan een samenscholing

Hij die opzettelijk bij gelegenheid van een volksoploop zich niet onmiddellijk verwijdt na het derde door of vanwege het bevoegd gezag gegeven bevel, wordt, als schuldig aan deelneming aan samenscholing, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste drie maanden of geldboete van de tweede categorie.

Artikel 261 WvSr Smaad(schrift)

1. Hij die opzettelijk iemands eer of goede naam aanrandt, door telastlegging van een bepaald feit, met het kennelijke doel om daaraan ruchtbaarheid te geven, wordt, als schuldig aan smaad, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden of geldboete van de derde categorie.
2. Indien dit geschiedt door middel van geschriften of afbeeldingen, verspreid, openlijk tentoongesteld of aangeslagen, of door geschriften waarvan de inhoud openlijk ten gehore wordt gebracht, wordt de dader, als schuldig aan smaadschrift, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar of geldboete van de derde categorie.

Artikel 262 WvSr Laster

1. Hij die het misdrijf van smaad of smaadschrift pleegt, wetende dat het te last gelegde feit in strijd met de waarheid is, wordt, als schuldig aan laster, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren of geldboete van de vierde categorie.

Artikel 266 WvSr Eenvoudige belediging

1. Elke opzettelijke belediging die niet het karakter van smaad of smaadschrift draagt, hetzij in het openbaar mondeling of bij geschrift of afbeelding, hetzij iemand, in zijn tegenwoordigheid mondeling of door feitelijkheden, hetzij door een toegezonden of aangeboden geschrift of afbeelding, aangedaan, wordt, als eenvoudige belediging, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste drie maanden of geldboete van de tweede categorie

Artikel 267 WvSr Belediging openbaar gezag of ambtenaar

De in de voorgaande artikelen van deze titel bepaalde gevangenisstraffen kunnen met een derde worden verhoogd, indien de belediging wordt aangedaan aan:

1. het openbaar gezag, een openbaar lichaam of een openbare instelling;
2. een ambtenaar gedurende of ter zake van de rechtmatige uitoefening van zijn bediening.

Artikel 300 WvSr Eenvoudige mishandeling

1. Mishandeling wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste drie jaren of geldboete van de vierde categorie.
2. Indien het feit zwaar lichamelijk letsel ten gevolge heeft, wordt de schuldige gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren of geldboete van de vierde categorie.
3. Indien het feit de dood ten gevolge heeft, wordt hij gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren of geldboete van de vierde categorie.
4. Met mishandeling wordt gelijkgesteld opzettelijke benadeling van de gezondheid.
5. Poging tot dit misdrijf is niet strafbaar.

Artikel 301 WvSr Mishandeling met voorbedachte rade

1. Mishandeling gepleegd met voorbedachten rade wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren of geldboete van de vierde categorie.
2. Indien het feit zwaar lichamelijk letsel ten gevolge heeft, wordt de schuldige gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren of geldboete van de vierde categorie.
3. Indien het feit de dood ten gevolge heeft, wordt hij gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste negen jaren of geldboete van de vijfde categorie.

Artikel 302 WvSr Zware mishandeling

1. Hij die aan een ander opzettelijk zwaar lichamelijk letsel toebrengt, wordt, als schuldig aan zware mishandeling, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste acht jaren of geldboete van de vijfde categorie.
2. Indien het feit de dood ten gevolge heeft, wordt de schuldige gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste tien jaren of geldboete van de vijfde categorie.

Artikel 303 WvSr Zware mishandeling met voorbedachte rade

1. Zware mishandeling gepleegd met voorbedachten rade wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twaalf jaren of geldboete van de vijfde categorie.
2. Indien het feit de dood ten gevolge heeft, wordt de schuldige gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vijftien jaren of geldboete van de vijfde categorie.

Artikel 350 WvSr Vernieling

1. Hij die opzettelijk en wederrechtelijk enig goed dat geheel of ten dele aan een ander toebehoort, vernielt, beschadigt, onbruikbaar maakt of wegmaakt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren of geldboete van de vierde categorie.

Alle voornoemde artikelen uit het Wetboek van Strafrecht zijn misdrijven

Artikel 424 WvSr Baldadigheid

1. Hij die op of aan de openbare weg of op enige voor het publiek toegankelijke plaats tegen personen of goederen enige baldadigheid pleegt waardoor gevaar of nadeel kan worden teweeggebracht, wordt, als schuldig aan straatschenderij, gestraft met geldboete van de eerste categorie.

Artikel 426 WvSr Openbare dronkenschap

1. Hij die, terwijl hij in staat van dronkenschap verkeert, hetzij in het openbaar het verkeer belemmert of de orde verstoort, hetzij eens anders veiligheid bedreigt, hetzij enige handeling verricht waarbij, tot voorkoming van gevaar voor leven of gezondheid van derden, bijzondere omzichtigheid of voorzorgen worden vereist, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste zes dagen of geldboete van de eerste categorie.

Artikel 447 WvSr Niet voldoen aan identificatieplicht

Hij die niet voldoet aan de verplichting om een identiteitsbewijs ter inzage aan te bieden of medewerking te verlenen aan het nemen van een of meer vingerafdrukken, hem opgelegd krachtens de Wet op de identificatieplicht, het Wetboek van Strafvordering, het Wetboek van Strafrecht, de Overleveringswet, de Uitleveringswet, de Wet overdracht tenuitvoerlegging strafvonnissen, de Penitentiaire beginselen wet de Beginselenwet verpleging ter beschikking gestelden, de Beginselenwet justitiële jeugdinrichtingen of de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen, wordt gestraft met geldboete van de tweede categorie.

De drie voornoemde artikelen uit het Wetboek van Strafrecht zijn overtredingen

5. Relevante artikelen met betrekking tot drones

Wet Luchtvaart

Artikel 5.3

Het is verboden op zodanige wijze aan het luchtverkeer deel te nemen dan wel luchtverkeersleidingsdiensten te verlenen dat daardoor personen of zaken in gevaar worden of kunnen worden gebracht.

Artikel 5.4

Het is verboden boven gebieden met aaneengesloten bebouwing of kunstwerken, industrie- en havengebieden daaronder begrepen, dan wel boven mensenmenigten, aan het luchtverkeer deel te nemen op een zodanige hoogte dat het niet meer mogelijk is een noodlanding uit te voeren zonder personen of zaken op het aardoppervlak in gevaar te brengen, tenzij zulks noodzakelijk is:

- a. om op te stijgen van of te landen op een luchthaven;
- b. voor de uitvoering van naderings- en vertrekprocedures, alsmede van luchtverkeerspatronen.

Regeling Modelvliegen

Artikel 2 Gevlogen boven gebied waar dit niet is toegestaan

Onverminderd paragraaf SERA.3201 van verordening (EU) nr. 923/2012 en het Besluit luchtverkeer 2014 gelden voor een vlucht met een modelluchtvaartuig de volgende regels:

e. de vlucht wordt niet uitgevoerd boven gebieden met aaneengesloten bebouwing of kunstwerken, industrie- en havengebieden daaronder begrepen dan wel boven mensenmenigten of boven spoorlijnen of voor motorrijtuigen toegankelijke verharde openbare wegen, met uitzondering van wegen in 30 km-zones binnen de bebouwde kom en wegen in 60km-gebieden buiten de bebouwde kom.

[De voornoemde artikelen zijn overtredingen.](#)

Bevoegdheden t.a.v. drones op grond van art. 3 Politiewet

De drone op zichzelf is geen verboden voorwerp, dus het is niet verwonderlijk dat het meevoeren, voorhanden hebben of beschikken over een drone wettelijk voor burgers geen problemen oplevert.

Het is echter mogelijk om op basis van de taakstelling zoals genoemd in artikel 3 van de Politiewet handelingen te ondernemen, zoals inbeslagname. In het kader van dit evenement zou dat kunnen betekenen dat, wanneer de openbare orde gevaar dreigt te lopen door de aanwezigheid van een persoon met een drone, de politie handelend kan optreden door de drone in beslag te nemen (Rode vlag-arrest). Aanhouding is in dit verband niet aan de orde en de drone zal na de dreigende ordeverstoring, in casu na afloop van het evenement, teruggegeven moeten worden aan de eigenaar.

Deze bevoegdheid toegespitst op drones. De bevoegdheid kan echter breder worden ingezet. Zie hiervoor de 3 criteria zoals genoemd bij de 3 gedachtestreepjes hieronder.

Het volgende is hierbij van belang:

- er moet sprake zijn van een dreigende ordeverstoring;
- er kan op basis van artikel 3 Politiewet geen bevel of vordering plaatsvinden, waaraan op straffe van overtreding van art. 184 lid 1 Sr moet worden voldaan;
- het beletten, belemmeren of vrijdelen van deze inbeslagname kan WEL overtreding van artikel 184 lid 1 Sr opleveren.

Bovenstaande situatie zou zich kunnen voordoen wanneer door de politie gezien wordt dat een persoon in de nabijheid van het evenement of een mensenmenigte een drone tevoorschijn haalt en daarmee handelingen verricht alsof hij de drone klaarmaakt voor een vlucht. Er kan dan namelijk reële vrees ontstaan voor de veiligheid van personen.

6. Relevante artikelen Wet Openbare Manifestaties

Artikel 2

De bij of krachtens de bepalingen uit deze paragraaf aan overheidsorganen gegeven bevoegdheden tot beperking van het recht tot het belijden van godsdienst of levensovertuiging en het recht tot vergadering en betoging, kunnen slechts worden aangewend ter bescherming van de gezondheid, in het belang van het verkeer en ter bestrijding of voorkoming van wanordelijkheden.

Artikel 5

1. De burgemeester kan naar aanleiding van een kennisgeving voorschriften en beperkingen stellen of een verbod geven.
2. Een verbod kan slechts worden gegeven indien:
 - a. de vereiste kennisgeving niet tijdig is gedaan;
 - b. de vereiste gegevens niet tijdig zijn verstrekt;
 - c. een van de in artikel 2 genoemde belangen dat vordert.
3. Een voorschrift, beperking of verbod kan geen betrekking hebben op de inhoud van hetgeen wordt beleden, onderscheidenlijk van de te openbaren gedachten of gevoelens.
4. Beschikkingen als bedoeld in het eerste lid worden zo spoedig mogelijk bekendgemaakt aan degene die de kennisgeving heeft gedaan.

Artikel 6

De burgemeester kan tijdens een samenkomst tot het belijden van godsdienst of levensovertuiging, vergadering of betoging aanwijzingen geven, die degenen die deze houden of daaraan deelnemen in acht moeten nemen.

Artikel 7

De burgemeester kan aan degenen die een samenkomst tot het belijden van godsdienst of levensovertuiging, vergadering of betoging houden of daaraan deelnemen opdracht geven deze terstond te beëindigen en uiteen te gaan, indien:

- a. de vereiste kennisgeving niet is gedaan, of een verbod is gegeven;
- b. in strijd wordt gehandeld met een voorschrift, beperking of aanwijzing;
- c. een van de in artikel 2 genoemde belangen dat vordert.

Artikel 11

1. Met hechtenis van ten hoogste twee maanden of geldboete van de tweede categorie wordt gestraft:
 - a. het houden van of deelnemen aan een samenkomst tot het belijden van godsdienst of levensovertuiging, vergadering of betoging waarvoor de vereiste kennisgeving niet is gedaan of waarvoor een verbod is gegeven;
 - b. handelen in strijd met een voorschrift of beperking als bedoeld in artikel 5, eerste lid, met een aanwijzing als bedoeld in artikel 6 en artikel 9, tweede lid of met een opdracht als bedoeld in artikel 7, artikel 8, eerste lid, en artikel 9, derde lid.
2. De feiten zijn overtredingen.

7. Demonstraties in de zin van de Wom

De demonstratievrijheid is grondwettelijk beschermd (artikel 9 Grondwet) en wordt tevens beschermd door artikel 11 EVRM. In de Wet op de Openbare Manifestaties (Wom) zijn regels neergelegd met betrekking tot de demonstratievrijheid.

Kenmerken van een **demonstratie**:

collectieve meningsuiting (dus 2 of meer mensen) in de openbaarheid van een groep personen die een onderlinge band heeft en een gemeenschappelijk standpunt manifesteert. Eenmansprotesten vallen niet onder het bereik van de Wom;

onderwerp is niet beperkt tot het maatschappelijk of politiek gebied;

men hoeft niet 'voor' of 'tegen' iets te zijn;

ook het stilzwijgend collectieve verblijf op een bepaalde locatie dat is gericht op het vragen van aandacht voor een bepaald onderwerp is een meningsuiting die onder de Wom valt;

meningsuitingen 'that offend, shock or disturb' worden ook beschermd. Er is alleen ruimte voor ingrijpen bij het rechtstreeks aanzetten tot haat, geweld of discriminatie.

Een inbreuk op het demonstratierecht is alleen mogelijk voor zover die inbreuk noodzakelijk is ter bescherming van de gezondheid, het belang van het verkeer en/of de bestrijding of voorkoming van wanordelijkheden (artikel 2 van de Wom).

De invulling van het begrip wanordelijkheden wordt door de context bepaald, dat wil zeggen dat bij deze intocht (aanwezigheid kinderen, infrastructuur, evenement) het stellen van beperkingen of het verbieden van een demonstratie op bepaalde plaatsen eerder gerechtvaardigd zal zijn.

Door de gemeenteraad zijn nadere regels vastgesteld in de Algemene Plaatselijke Verordening (APV).

Op grond van artikel 2.3 APV dient een demonstratie uiterlijk 48 uur voorafgaand aan de demonstratie gemeld te worden middels een kennisgeving.

7.1. Voorschriften of beperkingen aan de demonstratie bij aangemelde demonstraties

Op grond van de APV dient een demonstratie uiterlijk een X aantal uur (APV afhankelijk) voorafgaand aan de demonstratie gemeld te worden. Aan de hand van de melding kan vervolgens beoordeeld worden of het stellen van voorschriften of beperkingen noodzakelijk is. Grondslag voor die voorschriften of beperkingen is artikel 5 van de Wom.

Een beperking of voorschrift kan geen betrekking hebben op de inhoud van de meningsuiting. Wel kunnen voorschriften aan de demonstratie worden verbonden, die betrekking hebben op de plaats, duur en het tijdstip van de demonstratie. Zo kan bepaald worden dat in een bepaald gebied niet gedemonstreerd mag worden (waarbij tegelijkertijd een andere locatie wordt aangewezen). Ook kunnen voorschriften worden gesteld ten aanzien van de mee te voeren geluidsversterking. Voorschriften moeten hun grondslag vinden in de hiervoor genoemde beperkingsdoelstellingen: veiligheid van het verkeer, gezondheid of het voorkomen of beperken van wanordelijkheden.

Het niet opvolgen van de voorschriften of beperkingen als bedoeld in artikel 5 Wom is strafbaar op grond van artikel 11 lid 1 sub b Wom. Hiervoor kan zonder tussenkomst van de burgemeester worden aangehouden. Wanneer gehandeld wordt in strijd met een voorschrift of beperking kan de burgemeester op grond van artikel 7 Wom *tijdens* de demonstratie de demonstranten de opdracht geven de demonstratie terstond te beëindigen en uiteen te gaan. Het niet opvolgen van een opdracht als bedoeld in artikel 7 WOM is strafbaar op grond van artikel 11 lid 1 sub b WOM.

7.2. Aanwijzingen tijdens demonstratie bij aangemelde demonstraties

In aanvulling op, of in de plaats van, gegeven voorschriften of beperkingen, is de burgemeester ook bevoegd om – op advies van de politie – tijdens de demonstratie aanwijzingen te geven aan de deelnemers van een demonstratie (artikel 6 van de Wom). Bij een dergelijke aanwijzing is het van belang

dat contact plaatsvindt tussen de politie en de burgemeester en dat de aanwijzing kenbaar wordt gemaakt aan de gehele groep. Ook deze aanwijzingen mogen alleen worden aangewend met het oog op de hiervoor genoemde beperkingsdoelstellingen van artikel 2 van de Wom. Een aanwijzing kan bijvoorbeeld inhouden dat de demonstranten een bepaalde route moeten volgen of zich naar een bepaalde plaats moeten begeven. Het niet opvolgen van aanwijzingen als bedoeld in artikel 6 Wom is strafbaar gesteld in artikel 11 lid 1 sub b Wom.

Wanneer gehandeld wordt in strijd met een aanwijzing kan de burgemeester op grond van artikel 7 Wom *tijdens* de demonstratie de demonstranten de opdracht geven de demonstratie terstond te beëindigen en uiteen te gaan. Het niet opvolgen van een opdracht als bedoeld in artikel 7 Wom is strafbaar op grond van artikel 11 lid 1 sub b Wom.

7.2.1. Het verbieden en beëindigen van aangemelde demonstraties

Artikel 5 van de Wom geeft de bevoegdheid om een demonstratie preventief te verbieden. Uit jurisprudentie vloeit echter voort dat het geven van een absoluut verbod (dus zonder het aanbieden van een alternatieve locatie) voorafgaand aan de demonstratie alleen mogelijk is in het geval van 'bestuurlijke overmacht'; dat wil zeggen dat de (te verwachten) wanordelijkheden van dien aard zijn dat daaraan niet het hoofd kan worden geboden door het inzetten van voldoende politiecapaciteit. Door een rechter wordt een dergelijk verbod niet snel geaccepteerd. De enkele vrees voor wanordelijkheden of strafbare feiten kan dus niet zonder meer aanleiding geven voor een verbod.

Het houden van of deelnemen aan een demonstratie waarvoor een verbod is gegeven op grond van artikel 5 WOM, is strafbaar op grond van artikel 11 lid 1 sub a Wom.

7.2.2. Mogelijkheden bij niet-aangemelde demonstraties

Ten aanzien van niet aangemelde of spontane demonstratie kan het voornemen kenbaar worden gemaakt dat bepaalde aanwijzingen op grond van artikel 6 Wom zullen worden gegeven tijdens de demonstratie en dat niet-naleving van die aanwijzingen zal kunnen leiden tot de opdracht om de demonstratie te beëindigen (artikel 7 Wom). Hiermee kan materieel hetzelfde effect worden bereikt als bij de toepassing van artikel 5 van de Wom (het geven van voorschriften vooraf). Tijdens de demonstratie zal er echter nog wel een afweging door de burgemeester moeten worden gemaakt of het geven van de voorgenomen aanwijzingen nog steeds gerechtvaardigd is.

Verder kan de burgemeester, zoals omschreven in paragraaf 2.2, op grond van artikel 6 van de Wom tijdens de demonstratie aanwijzingen geven of op grond van artikel 7 van de Wom tijdens de demonstratie de demonstranten de opdracht geven deze terstond te beëindigen en uiteen te gaan. Beëindiging is mogelijk indien in strijd wordt gehandeld met een gegeven aanwijzing of een van de in artikel 2 van de Wom genoemde belangen dat vordert. Ook kan onder de gegeven omstandigheden (de 'kwetsbare orde' in verband met de intocht en het feit dat men ruimschoots in de gelegenheid is geweest demonstraties aan te melden) enkel het niet (tijdig) melden van een demonstratie, ook aanleiding zijn de demonstratie, indien deze plaatsvindt in een kwetsbaar gebied (bijvoorbeeld het evenemententerrein), op die plek niet toe te staan en te verwijzen naar een andere plek. Het niet opvolgen van een opdracht als bedoeld in artikel 7 Wom of een aanwijzing als bedoeld in artikel 6 Wom is strafbaar op grond van artikel 11 lid 1 sub b Wom.

7.2.3. Strafbaarstelling

Zoals hiervoor vermeldt, levert het niet naleven van een aanwijzing, het niet opvolgen van voorschriften en het negeren van een opdracht tot beëindiging van de demonstratie een strafbaar feit (overtreding) op (artikel 11 Wom). Deze strafbaarstelling van overtreding van bij of krachtens de Wom opgelegde verplichtingen staat los van de strafbaarstelling van de inhoud van bepaalde meningsuitingen of andere strafbare gedragingen tijdens de demonstratie.

7.2.4. Inzet lichte bevelsbevoegdheid en noodbevel bij demonstraties

De lichte bevelsbevoegdheid van artikel 172, derde lid, Gemeentewet biedt *geen grondslag* om demonstraties te reguleren of te verbieden. Daarvoor is immers de Wom (lex specialis) in het leven geroepen.

Inzet van het noodbevel (artikel 175 Gemeentewet) bij demonstraties is wel mogelijk, maar zal gelet op de mogelijkheden die de Wom biedt, weinig toegevoegde waarde hebben. De burgemeester bezit in het kader van de Wom immers verschillende bevoegdheden om een en ander in goede banen te leiden.

7.2.5. Demonstratieverbod bij noodverordening

De Wom gaat er vanuit dat per aangemelde of zich aandienende demonstratie een afweging wordt gemaakt of het verbinden van voorschriften, het geven van aanwijzingen of het verbieden van die demonstratie gerechtvaardigd is met het oog op de in de Wom genoemde belangen.

Middels het WOM-instrumentarium kunnen aan aangekondigde demonstraties voorschriften worden verbonden (zoals: demonstreren is op het evenemententerrein alleen toegestaan in de aangewezen vakken). Bij spontane demonstraties kunnen in het belang van het voorkomen van wanordelijkheden aanwijzingen worden gegeven (zoals de aanwijzing dat de demonstranten zich naar een bepaald demonstratie vak moeten begeven). De rechtvaardiging voor het voorschrift of de aanwijzing moet steeds worden gevonden in een Wom-belang (verkeer, gezondheid, wanordelijkheden).

Het niet-naleven van een voorschrift of aanwijzing is vervolgens een strafbaar feit, maar kan ook een grondslag opleveren om de demonstratie te beëindigen. Voor een beëindiging is echter wel noodzakelijk dat opnieuw goed onderbouwd kan worden dat dit noodzakelijk is met het oog op de Wom-belangen (verkeer, gezondheid, wanordelijkheden).

Het afkondigen van een algemeen demonstratieverbod (in een bepaald gebied) is op grond van de Wom niet mogelijk. Dit kan eventueel wel op grond van een noodverordening¹. Daarvoor is echter noodzakelijk dat er concrete (politie)informatie is waaruit blijkt dat het demonstreren tijdens de intocht (op bepaalde plekken) tot onaanvaardbare veiligheidsrisico's leidt.

Voor zover sprake is van een veiligheidsrisico bij demonstraties op het evenemententerrein (ring 3) buiten de aangewezen vakken is optreden mogelijk op grond van de gegeven voorschriften (bij aangekondigde demonstraties) of middels een aanwijzing (bij spontane demonstraties). Er zal dan echter steeds een afweging moeten worden gemaakt of optreden echt noodzakelijk is met het oog op het voorkomen van wanordelijkheden, veiligheid verkeer, bescherming gezondheid.

Indien het onwenselijk is om die afweging in individuele gevallen te maken, zou een demonstratieverbod bij noodverordening een voordeel kunnen bieden.

1. Het is voor (potentiële) demonstranten duidelijk dat demonstreren op het evenemententerrein buiten de vakken niet is toegestaan.
2. Er is voor een beëindiging van een demonstratie buiten de vakken geen individuele afweging nodig of de betreffende demonstratie tot wanordelijkheden leidt.
3. Het enkele niet naleven van het voorschrift uit de noodverordening levert een grondslag op om strafrechtelijk op te treden (443 Sr)

Het nadeel is echter dat het afkondigen van een noodverordening zich niet goed verhoudt tot het feestelijk karakter van de intocht. Ook kan het afkondigen van een noodverordening mogelijk een escalerend effect hebben. Inzet van de noodverordening is alleen te rechtvaardigen indien het kader van de Wom onvoldoende houvast biedt.

¹ Hoewel niet onomstreden, wordt in de literatuur geaccepteerd dat middels noodrecht ook inbreuk kan worden gemaakt op het recht op demonstratie. Een noodverordening maakt het derhalve mogelijk dat een algemeen demonstratieverbod voor bepaalde in de noodverordening aangewezen gebieden wordt afgekondigd.

8. Voorschriften die aan demonstraties worden gesteld

De bevoegdheid tot het stellen van voorschriften berust bij de burgemeester. Welke voorschriften worden gesteld is afhankelijk van de kennisgeving en andere relevante (veiligheids)informatie. Gedacht kan worden aan de volgende voorschriften:

Voorbeelden van voorschriften voor alle demonstraties

1. De organisatie is primair zelf verantwoordelijk voor een ordelijk verloop van de demonstratie.
2. De organisatie draagt zorg voor een herkenbare ordedienst van 10% van het aantal deelnemers (1 op 10 demonstranten).
3. Het plegen van strafbare feiten is niet toegestaan.
4. In het belang van de openbare orde en veiligheid, ter bescherming van de woon-, werk- en leefomgeving is het niet toegestaan om stoffen te verbranden, zoals bijvoorbeeld hout, oliën, kaarsen, fakkels of vuurwerk.
5. De demonstranten dragen geen wapens, fakkels of voorwerpen die als wapen gebruikt kunnen worden bij zich.
6. De organisatie ziet er op toe dat deelnemers geen alcohol bij zich dragen en/of gebruiken. De organisatie ziet er op toe dat geen personen onder kennelijke invloed van drank of verdovende middelen deelnemen aan de demonstratie.
7. De organisatie zorgt ervoor dat de demonstratielocatie na de demonstratie schoon, heel en veilig wordt achtergelaten.

Voorbeelden van Aanvullende voorschriften voor A en B-locaties

8. De organisator meldt tevoren de omvang van de groep.
9. De organisator draagt zorg dat de groep bij elkaar blijft en dat er geen vermenging met andere groepen plaatsvindt.
10. De organisatie draagt zorg voor een contactpersoon ten behoeve van de politie en de gemeente Zaanstad.
11. Tijdelijke bouwwerken zoals podia of verhogingen zijn niet toegestaan.
12. Versterkt geluid is niet toegestaan, met uitzondering tot gebruik van een megafoon.
13. De organisatie verzamelt zich op een met de politie afgesproken tijdstip op een met de politie afgesproken verzamellocatie. Vanaf deze locatie verplaatst de groep zich naar het opgegeven demonstratievak. De demonstratie heeft vervolgens een statisch karakter. De demonstranten blijven in het opgegeven demonstratievak. Na de afgesproken eindtijd vertrekken de demonstranten in groepsverband terug naar de verzamellocatie.
14. Demonstranten komen niet op de looproute van Sinterklaas en Pieten. Er worden geen voorwerpen gegooid naar Sinterklaas, Pieten of andere personen.
15. Er zullen geen gebouwen, wegen en/ of kruisingen of splitsingen hiervan worden geblokkeerd.
16. Het bevestigen van eventuele spandoeken aan andermans eigendommen is niet toegestaan.
17. Het dragen van gezichtsbedekkende kleding of kledingstukken die het doel hebben om herkenning te voorkomen (bivakmutsen, helmen, shawls, e.d.) is niet toegestaan.

Optreden tegen het verstoren van een demonstratie

Door groepen:

- ✓ Met demonstratief karakter: aanwijzing op grond van de Wom en verwijzing naar demonstratievak.
- ✓ Geen demonstratief karakter en laag risico: verwijderingsbevel ex artikel 2.1 lid 2 APV en/of 144 Sr.
- ✓ Geen demonstratief karakter en hoog risico: noodbevel.

Door individuen:

- ✓ Laag risico: verwijderingsbevel ex 2.1 lid 2 APV en/of 144 Sr.
- ✓ Hoog risico: licht bevel ex 172 lid 3 (gebiedsverbod)

9. Eenmansprotesten

Eenmansprotesten zijn wel grondwettelijk beschermd, maar worden niet gereguleerd door de Wom. Beperkingen van eenmansprotesten zijn eventueel mogelijk door de inzet van noodbevoegdheden (noodbevel of lichte bevelsbevoegdheid). Dit is alleen gerechtvaardigd indien de handhaving van de openbare orde dit vordert (dus bijvoorbeeld ter voorkoming van wanordelijkheden). De invulling van het begrip wanordelijkheden wordt ook hier door de context bepaald, dat wil zeggen dat bij de intocht het stellen van beperkingen eerder gerechtvaardigd zal zijn. Indien de bescherming van de openbare orde dat vordert, kan op grond van de (lichte) bevelsbevoegdheid aan individuele 'demonstranten' het bevel worden gegeven zich van een bepaalde plaats te verwijderen. Ook kan aan individuen het bevel worden gegeven zich op bepaalde plaatsen te onthouden van het op een bepaalde wijze uiten van een mening (bijvoorbeeld het dragen van een spandoek of vlag). Het niet naleven van een bevel levert een strafbaar feit op (artikel 184 Sr). Verder kan de APV (afhankelijk van de gemeente) een grondslag voor de politie bieden om, indien er ongeregelde dreigen te ontstaan, iemand te bevelen een bepaalde richting op te lopen.

De bevoegdheden om bevelen te geven bij (dreigende) verstoringen van de openbare orde, bestaan naast de mogelijkheden die er op grond van het strafrecht zijn om op te treden tegen eventuele strafbare uitingen.

Verder geldt ten aanzien van eenmansprotesten dat deze niet een demonstratie mogen verhinderen of verstoren. Gebeurt dit wel, dan is dat een strafbaar feit ex 143 Sr (door geweld/dreiging van geweld een demonstratie verhinderen) of ex 144 Sr. (door wanordelijkheden een demonstratie opzettelijk verstoren).

NB: indien het optreden van een enkeling in tijd en plaats nauw verbonden is met een aanwezig demonstrerend collectief dan kan deze enkeling geacht te behoren tot de demonstranten en als zodanig (op grond van de Wom) worden aangesproken.